

Υπόθεση C-249/21

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

21 Απριλίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Amtsgericht Bottrop (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

24 Μαρτίου 2021

Ενάγουσα:

Fuhrmann-2-GmbH

Εναγόμενος:

B.

[παραλειπόμενα] Amtsgericht Bottrop

Διάταξη

Επί της διαφοράς
Fuhrmann-2-GmbH κατά B.

το Amtsgericht Bottrop (ειρηνοδικείο του Bottrop, Γερμανία),
εξέδωσε, στις 24.03.2021,
[παραλειπόμενα]

την ακόλουθη διάταξη:

I. Αναστέλλει τη διαδικασία.

II. Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης το ακόλουθο προδικαστικό ερώτημα όσον αφορά την ερμηνεία του άρθρου 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Οκτωβρίου 2011, σχετικά με τα δικαιώματα των καταναλωτών, την τροποποίηση της οδηγίας 93/13/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 1999/44/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και την κατάργηση της οδηγίας 85/577/ΕΟΚ του Συμβουλίου και της οδηγίας 97/7/ΕΚ

του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ΕΕ L 304/64 της 22ας Νοεμβρίου 2011):

Έχει το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ την έννοια ότι, προκειμένου να εξακριβωθεί αν η ενεργοποίηση διακόπτη ή ανάλογη λειτουργία που απαιτείται ως αναπόσπαστο τμήμα διαδικασίας παραγγελίας στο πλαίσιο εξ αποστάσεως συμβάσεως συναφθείσας με ηλεκτρονικό μέσο, κατά την έννοια του πρώτου εδαφίου της διατάξεως αυτής, μολονότι δεν φέρει σήμανση με αναγραφή της φράσης «παραγγελία με υποχρέωση πληρωμής», φέρει ανάλογη σαφή διατύπωση, κατά την έννοια της εν λόγω διατάξεως, η οποία δηλώνει στον καταναλωτή ότι η υποβολή παραγγελίας συνεπάγεται υποχρέωση πληρωμής στον έμπορο, έχει σημασία αποκλειστικώς η σήμανση που φέρει ο διακόπτης ή η ανάλογη λειτουργία; [σελ. πρωτοτύπου 2]

Σκεπτικό:

I.

Η ενάγουσα είναι ιδιοκτήτρια του ξενοδοχείου Goldener Anker στο Krummhörn-Greetsiel (Γερμανία). Η εκμίσθωση των δωματίων του ξενοδοχείου πραγματοποιείται, μεταξύ άλλων, μέσω της διαδικτυακής πύλης της Booking.com που λειτουργεί ως μεσολαβητής.

[παραλειπόμενα] Το ακόλουθο ιστορικό δεν αμφισβητείται: ο εναγόμενος επισκέφθηκε, στις 19.07.2018, τον ιστότοπο Booking.com και δήλωσε τον επιθυμητό προορισμό του, Krummhörn-Greetsiel, την επιθυμητή περίοδο, από 28.05.2019 έως 02.06.2019, καθώς και τον επιθυμητό αριθμό δωματίων (τέσσερα δίκλινα δωμάτια). Ακολούθως, εμφανίσθηκαν στον εναγόμενο τα αντίστοιχα διαθέσιμα δωμάτια ξενοδοχείου. Στα εμφανιζόμενα αποτελέσματα αναζητήσεως συγκαταλέγονταν και τα δωμάτια στο ξενοδοχείο Goldener Anker της ενάγουσας. Στη συνέχεια, ο εναγόμενος επέλεξε το ξενοδοχείο αυτό προς περαιτέρω επισκόπηση και εμφανίσθηκαν τα διαθέσιμα δωμάτια με επιπλέον πληροφορίες σχετικά με τις παροχές, την τιμή κ.λπ. του ξενοδοχείου Goldener Anker όσον αφορά την επιλεγμένη περίοδο. Ο εναγόμενος επέλεξε τέσσερα δίκλινα δωμάτια στο συγκεκριμένο ξενοδοχείο και έκανε κλικ στην ένδειξη «Κάνω κράτηση». Έπειτα, ο εναγόμενος συμπλήρωσε τα προσωπικά του στοιχεία, καθώς και τα ονόματα των προσώπων που θα ταξίδευαν μαζί του. Τέλος, ο εναγόμενος έκανε κλικ σε διακόπτη που έφερε την αναγραφή «Ολοκλήρωση κράτησης».

Ο εναγόμενος δεν εμφανίσθηκε, στις 28.05.2019, στο ξενοδοχείο Goldener Anker.

Με επιστολή της 29ης Μαΐου 2019, η ενάγουσα χρέωσε στον εναγόμενο έξοδα ακυρώσεως (σύμφωνα με τους γενικούς όρους συναλλαγών της) –τάσσοντας προθεσμία πέντε εργάσιμων ημερών– ύψους 2.240,00 ευρώ. Δεν πραγματοποιήθηκε καμία καταβολή.

Η ενάγουσα υποστηρίζει ότι ο εναγόμενος –με τη μεσολάβηση της Booking.com– συνήψε με αυτήν σύμβαση διαμονής στο ξενοδοχείο της, Goldener Anker, για την περίοδο ταξιδιού από 28.05.2019 έως 02.06.2019. Ειδικότερα, η φράση που επέλεξε η Booking.com να αναγράφεται στον διακόπτη με την ένδειξη «Ολοκλήρωση κράτησης» πληροί τις ειδικές υποχρεώσεις έναντι των καταναλωτών στον τομέα των ηλεκτρονικών συναλλαγών και συγκεκριμένα έναντι του εναγομένου σύμφωνα με το άρθρο 312j, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, σε συνδυασμό με το πρώτο εδάφιο, του BGB [Bürgerliches Gesetzbuch, γερμανικού αστικού κώδικα].

Η ενάγουσα ζητεί από τον εναγόμενο, ιδίως, την καταβολή ποσού 2 240,00 ευρώ ως έξοδα ακυρώσεως λόγω μη εμφανίσεως κατά την επίμαχη περίοδο ταξιδιού. **[σελ. πρωτοτύπου 3]**

II.

1.

[παραλειπόμενα] [Επισημάνσεις σχετικά με την αναστολή της διαδικασίας]
[παραλειπόμενα]

2.

Η έκβαση της αγωγής εξαρτάται από το αν έχει συναφθεί ή όχι σύμβαση μεταξύ της ενάγουσας και του εναγομένου. Με βάση το άρθρο 312j, παράγραφος 4, του BGB, σύμβαση μπορεί να έχει συναφθεί στην επίδικη περίπτωση, μόνον εάν έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 312j, παράγραφος 3. Εν προκειμένω, η «κράτηση» πραγματοποιήθηκε με την ενεργοποίηση διακόπτη ο οποίος έφερε την ένδειξη «Ολοκλήρωση κράτησης».

Το άρθρο 312j, παράγραφος 4, του BGB, που μεταφέρει το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, τρίτη περίοδος, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ στο γερμανικό δίκαιο, ορίζει ότι σύμβαση συνάπτεται σύμφωνα με το άρθρο 312j, παράγραφος 2, του BGB, μόνον εάν ο επαγγελματίας εκπληρώσει την απορρέουσα από το άρθρο 312j, παράγραφος 3, του BGB υποχρέωσή του.

α) Η σύναψη της επίδικης συμβάσεως εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 312j, παράγραφος 2, του BGB, καθώς και στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 8 της οδηγίας 2011/83/ΕΕ, εφόσον δεν αμφισβητείται από τους διαδίκους ότι πρόκειται για σύμβαση εξ αποστάσεως συναφθείσα με ηλεκτρονικό μέσο μεταξύ επαγγελματία και καταναλωτή.

β) Εντούτοις, στην υπό κρίση διαφορά, τα μέρη διαφωνούν ως προς το αν έχουν εκπληρωθεί οι υποχρεώσεις που απορρέουν από το άρθρο 312j, παράγραφος 3, του BGB –το οποίο μεταφέρει το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ στο γερμανικό δίκαιο. Από τη διάταξη αυτή προκύπτει ότι ο επαγγελματίας πρέπει να διαμορφώνει τη διαδικασία της παραγγελίας κατά τέτοιον τρόπον, ώστε ο καταναλωτής να

επιβεβαιώνει ρητώς, με την παραγγελία του, ότι δεσμεύεται να προβεί σε καταβολή (άρθρο 312j, παράγραφος 3, πρώτο εδάφιο, του BGB) και στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η παραγγελία πραγματοποιείται με την ενεργοποίηση διακόπτη, η ως άνω υποχρέωση εκπληρώνεται, βάσει του άρθρου 312j, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του BGB, μόνον εάν ο διακόπτης φέρει ευανάγνωστη σήμανση που να αναγράφει τις λέξεις «παραγγελία με υποχρέωση πληρωμής» ή μια ανάλογη σαφή διατύπωση.

Στη θεωρία —στο πλαίσιο του άρθρου 312j, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του BGB— υφίστανται διαφορετικές εκτιμήσεις σχετικά με το αν η σήμανση διακόπτη με την ένδειξη «Επιβεβαίωση κράτησης», δηλαδή παρόμοια με την αναγραφόμενη, εν προκειμένω, φράση, [σελ. πρωτοτύπου 4] πληροί τις απαιτήσεις του νόμου. Μολονότι, κατά τον *Schirmbacher* [παραλειπόμενα], η φράση «Επιβεβαίωση κράτησης» συνιστά ανάλογη σαφή διατύπωση, η *Wendehorst* [παραλειπόμενα] θεωρεί ότι η σήμανση αυτή δεν είναι αρκούντως σαφής.

Η ενάγουσα επικαλείται —μη δημοσιευθείσα— απόφαση (της 31ης Ιανουαρίου 2019, αριθ. 16 0 284/17), όπου το Landgericht Berlin [πρωτοδικείο του Βερολίνου, Γερμανία] συντάχθηκε με την άποψη του *Schirmbacher* και στηρίχθηκε, κατ' ουσίαν, στο γεγονός ότι η σήμανση του διακόπτη πρέπει να εκτιμάται «λαμβάνομένων υπόψη όλων των περιστάσεων, ιδίως της διαμορφώσεως της λοιπής διαδικασίας παραγγελίας και της φύσεως της σχετικής συναλλαγής».

Κατά το αιτούν δικαστήριο, η συνεκτίμηση του συνόλου των περιστάσεων θα επιτρεπόταν μόνον εάν τούτο ήταν σύμφωνο με το άρθρο 8, παράγραφος 2, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ.

Το δικαστήριο έχει σοβαρές αμφιβολίες ως προς αυτό, δεδομένου του γράμματος της οδηγίας. Πιο συγκεκριμένα, το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ ορίζει ότι ο διακόπτης ή η ανάλογη λειτουργία πρέπει να φέρουν σήμανση με διατύπωση «που να δείχνει ότι η υποβολή παραγγελίας συνεπάγεται υποχρέωση πληρωμής στον έμπορο». Επομένως, κατά την εκτίμηση του επιληφθέντος δικαστηρίου, από τη σήμανση του διακόπτη πρέπει να καθίσταται πρόδηλο ότι σε περίπτωση που ο καταναλωτής τον ενεργοποιήσει θα αναλάβει υποχρέωση πληρωμής, κατά τρόπο νομικά δεσμευτικό —μολονότι αυτό δεν προκύπτει σαφώς από το γράμμα του άρθρου 312j, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του BGB που μεταφέρει το άρθρο 8, παράγραφος 2, δεύτερο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας 2011/83/ΕΕ στο γερμανικό δίκαιο.

Η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι αναγκαία, προκειμένου να διευκρινισθεί αν και κατά πόσον μπορούν να λαμβάνονται υπόψη, κατά την εκτίμηση της σαφήνειας της σημάσεως, περιστάσεις που πλαισιώνουν τη διαδικασία παραγγελίας ή κρατήσεως, προκειμένου να θεμελιωθεί αξίωση αμοιβής κατά του καταναλωτή.

Το ερώτημα αυτό είναι κρίσιμο για την προκειμένη διαφορά.

Εάν η σαφήνεια της σημάνσεως μπορούσε να στηριχθεί και σε περιστάσεις πέραν του διακόπτη καθεαυτού –όπως οι περιστάσεις της διαδικασίας παραγγελίας πριν από την ενεργοποίηση του διακόπτη–, το δικαστήριο θα κατέληγε στο συμπέρασμα, με βάση το σκεπτικό του *Landgericht Berlin* [πρωτοδικείου του Βερολίνου, Γερμανία], ότι η υποχρέωση καταβολής αμοιβής [σελ. πρωτοτύπου 5] για την παροχή της ενάγουσας απορρέει από το σύνολο των περιστάσεων της διαδικασίας παραγγελίας, διότι ο μέσος καταναλωτής δεν μπορεί ευλόγως να αναμένει δωρεάν, αλλά συγχρόνως δεσμευτική «κράτηση» δωματίου ξενοδοχείου, λαμβανομένων υπόψη των τιμών για τις οποίες ενημερώθηκε σε προηγούμενα στάδια της παραγγελίας. Υπό αυτό το πρίσμα, η υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 312j, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του BGB θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι εκπληρώθηκε και, ως εκ τούτου, το άρθρο 312j, παράγραφος 4 του BGB δεν θα απέκλειε την ισχυρή θεμελίωση της δεσμεύσεως του εναγομένου.

Ωστόσο, εάν δεν επιτρέπεται να συνεκτιμηθούν περιστάσεις πέραν του διακόπτη και ο επαχθής χαρακτήρας της σχετικής παροχής επιβάλλεται να προκύπτει άμεσα από τη σήμανση του διακόπτη, το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι είναι ορθότερη η άποψη που υποστηρίζει στη θεωρία η Wendehorst, δεδομένου ότι η σήμανση του διακόπτη που χρησιμοποιήθηκε στην επίδικη περίπτωση με τη χρήση της φράσης «Ολοκλήρωση κράτησης» δεν καθιστά αρκούντως σαφές το ότι η ενεργοποίηση του σχετικού διακόπτη από τον καταναλωτή θα επιφέρει αμέσως τη δέσμευσή του για τη σύναψη συμβάσεως εξ επαχθούς αιτίας. Πράγματι, κατά το αιτούν δικαστήριο, ο όρος «κράτηση» στην καθομιλουμένη δεν συνδέεται κατ' ανάγκη με την ανάληψη υποχρεώσεως καταβολής αμοιβής, αλλά χρησιμοποιείται συχνά και ως συνώνυμο της δωρεάν προπαραγγελίας ή προκρατήσεως. Υπό το πρίσμα τούτο, η υποχρέωση που προβλέπει το άρθρο 312j, παράγραφος 3, δεύτερο εδάφιο, του BGB δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι εκπληρώθηκε, με αποτέλεσμα να είναι αβάσιμη η δέσμευση του εναγομένου δυνάμει του άρθρου 312j, παράγραφος 4, του BGB.

[παραλείπόμενα]